

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Har oppdrettsnæringa et “livsstilproblem”

Edgar Brun
Avd fiskehelse og -velfed

Livsstilproblem (livsstilsykdommer) kan enkelt defineres som problem (sykdommer) som har sammenheng med hvordan en lever
(nhi.no)

... en suksess innen matproduksjon

Fra Norsk fiskerinæring

Diagnostikk

Overvåking

Data

Oppdrettsfisker i Norge
har
verdens beste
helseordning

Kompetanse

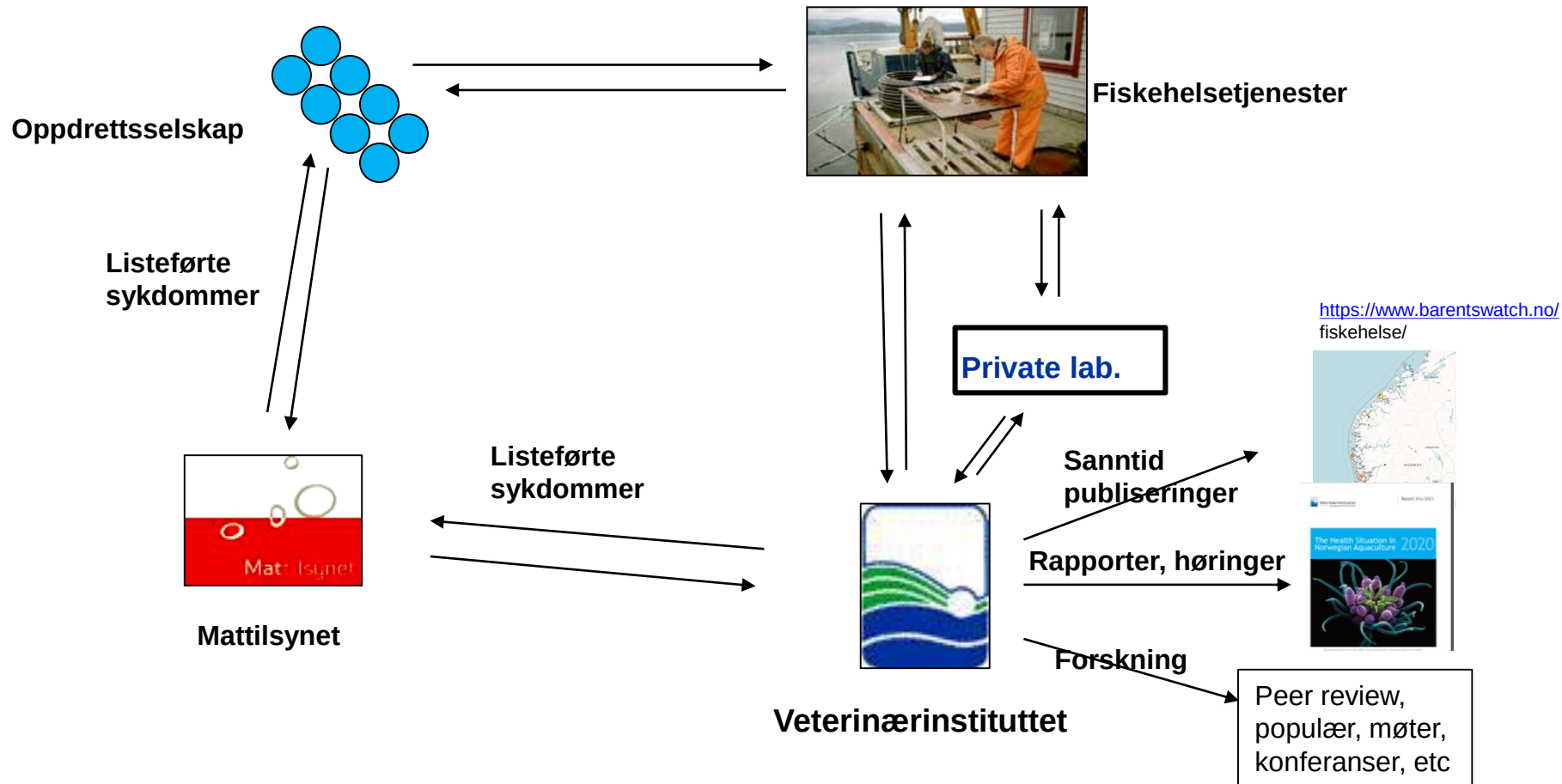
Rådgivning

Forskning

Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

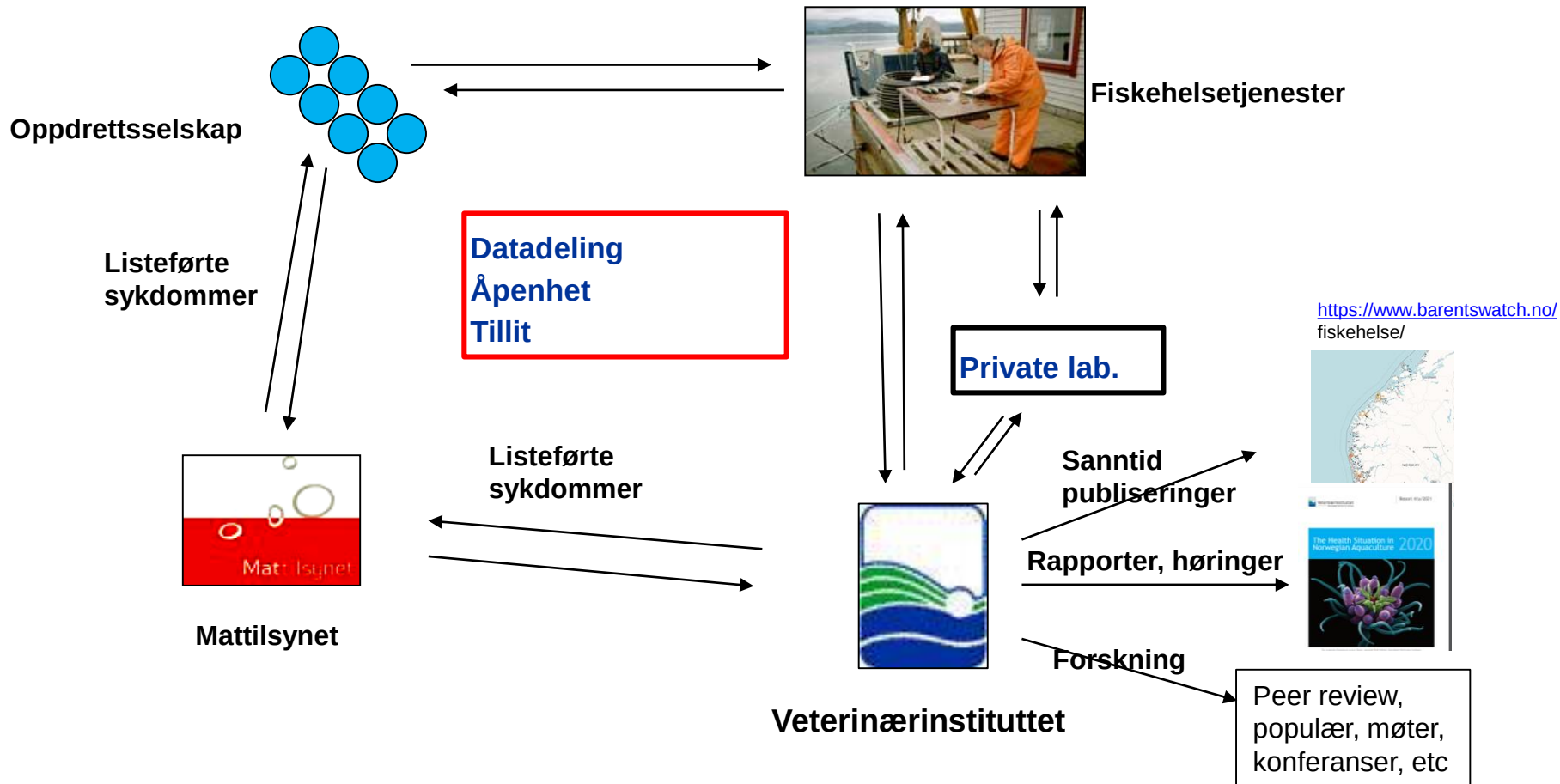
Diagnostikk- forskning -rådgivning

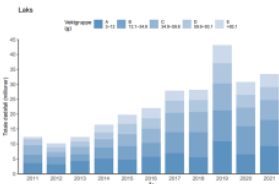
Veterinærinstituttet
Norwegian Veterinary Institute

Diagnostikk- forskning -rådgivning

2 Endring i smitterisiko

Dødelighetsbildet i 2021

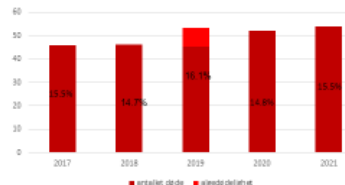
Flere fisk som dør

Settefisk >3 gram

33.4 millioner laks
1.9 millioner regnbueørret

2 Endring i smitterisiko

Antallet døde laks i sjø i 2021

Dødelighetsbildet i 2021

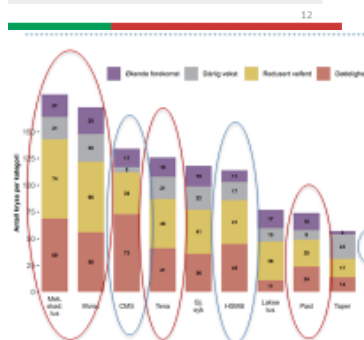
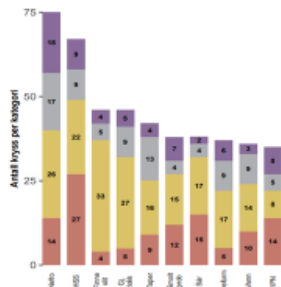
Matfisk

54 millioner laks 15.5 %
3 millioner regnbueørret 14,8 %

Dødelighetsbildet i 2021

Settefisk

Nefrokalsinose (Nefro)
Hemoragisk smolt syndrom (HSS)
Finneslitasje (Finneslit.)
Gjellelokkforkortelse (Gj.lokk)
Taperfisk (Taper)

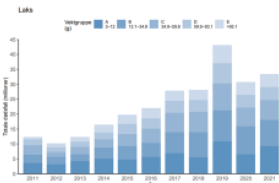
Dødelighetsbildet i 2021

Matfisk

Mekaniske skader etter lusebehandling (Mek. Skad. Lus)
Infeksjon med *Moritella viscosa* (Mvisc)
Infeksjon med *Tenacibaculum* sp. (Tena)
Pasteurellose (Past)
Kardiomyopatisyndrom (CMS)
Hjerte og skjelettmuskelbetennelse (HSMB)
Infeksiøs lakseanemi (ILA)
Pankreassykdom (PD)
Lakselus
Tapersyndrom (Taper)

2 Endring i smitterisiko

Dødelighetsbildet i 2021

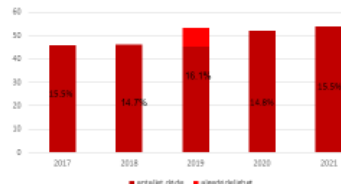
Flere fisk som dør

Settefisk >3 gram

33.4 millioner laks
1.9 millioner regnbueørret

2 Endring i smitterisiko

Antallet døde laks i sjø i 2021

Dødelighetsbildet i 2021

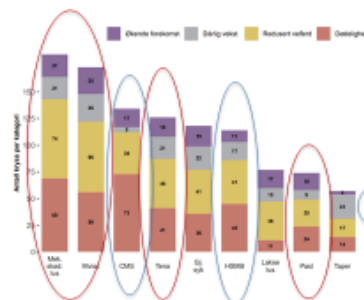
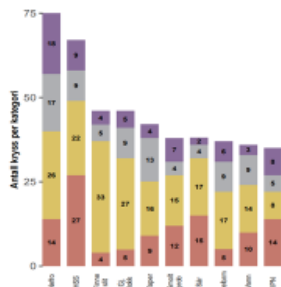
Matfisk

54 millioner laks 15.5 %
3 millioner regnbueørret 14,8 %

Dødelighetsbildet i 2021

Settefisk

Nefrokalsinose (Nefro)
Hemoragisk smolt syndrom (HSS)
Finneslitasje (Finneslit.)
Gjellelokkforkortelse (Gj.lokk)
Taperfisk (Taper)

Dødelighetsbildet i 2021

Matfisk

Mekaniske skader etter lusebehandling (Mek. Skad. Lus)
Infeksjon med *Moritella viscosa* (Mvisc)
Infeksjon med *Tenacibaculum* sp. (Tena)
Pasteurellose (Past)
Kardiomyopatisyndrom (CMS)
Hjerte og skjelettmuskelbetennelse (HSMB)
Infeksjons lakseanemi (ILA)
Pankreassykdom (PD)
Lakselus
Tapersyndrom (Taper)

Ja, vi har et livsstilproblem (/ produksjonssykdommer)

... en biologisk matproduksjon

Fra art. i Norsk fiskerinæring

... en biologisk matproduksjon

Fra art. i Norsk fiskerinæring

Hvorfor
greier vi ikke å
redusere problemene
med dårlig
helse - og velferd
(«livsstilproblemene»)

Tre (fire) hovedaktører

- Produsenter
- Forvaltning
  - FoU
- (Forbrukere)

- Vi bruker for lite av vår kunnskap og ressurser på å løse de grunnleggende «livsstilproblem»
- Ny epoke igangsettes uten at eksisterende utfordringer på helse og velferd er under kontroll
- Store kunnskapshull i forhold til de nye produksjonssystemene

Vekst

Offshore - landbasert - lukket

Vekst

Offshore - landbasert - lukket

«Muliggjørende teknologi» er
avhengige av sterk tverrfaglig
interaksjon.

Vekst

« .....skifte mot nye oppdrettsanlegg både på land, eksponerte områder og offshore i jakten på høyere produksjonskapasitet og for å løse noen av utfordringene med sykdommer og redusert fiskevelferd.»

“..... These trends are driven by lower production costs, following initial investments enabled by favourable incentive schemes.”

Ny forskningsrapport viser: Samlet produksjon av sjømat fra havbruk vil i 2050 være dobbelt så stor som det den er i dag. Mengden oppdrett av fisk og skalldyr vil vokse å bli like stor som mengden villfanget fisk og skalldyr.

Vekst

« .....skifte mot nye oppdrettsanlegg både på land, eksponerte områder og offshore i jakten på høyere produksjonskapasitet og for å løse noen av utfordringene med sykdommer og redusert fiskevelferd.»

“..... These trends are driven by lower production costs, following initial investments enabled by favourable incentive schemes.”

Ny forskningsrapport viser: Samlet produksjon av sjømat fra havbruk vil i 2050 være dobbelt så stor som det den er i dag. Mengden oppdrett av fisk og skalldyr vil vokse å bli like stor som mengden villfanget fisk og skalldyr.

Vekst

« .....skifte mot nye oppdrettsanlegg både på land, eksponerte områder og offshore i jakten på høyere produksjonskapasitet og for å løse noen av utfordringene med sykdommer og redusert fiskevelferd.»

“..... These trends are driven by lower production costs, following initial investments enabled by favourable incentive schemes.”

Ny forskningsrapport viser: Samlet produksjon av sjømat fra havbruk vil i 2050 være dobbelt så stor som det den er i dag. Mengden oppdrett av fisk og skalldyr vil vokse å bli like stor som mengden villfanget fisk og skalldyr.

Hva med vekstpotensiale hos dyrene som i dag dør før planlagt slaktestørrelse ?

Den teknologiske tyngdekrafta mye større enn «livsstilproblemene» helse og velferd

E24 |

Børs Aksjelive Fondsvelgeren Tips oss!

Logg inn

Vårtilbud

Meny

Regjeringen vil gi mer bærekraftig vekst i lakseoppdrett

Regjeringen foreslår å åpne nye områder for oppdrettsnæringen, men med strenge miljøkrav. – Gir betydelige muligheter for å øke produksjonen, sier fiskeriministeren.

E24

Børs Aksjelive Fondssvelgeren Tips oss!

Logg inn

Vårtilbud

Meny

Regjeringen vil gi mer bærekraftig vekst i lakseoppdrett

Regjeringen foreslår å åpne nye områder for oppdrettsnæringen, men med strengt miljøkrav. – Gir betydelige muligheter for å øke produksjonen, sier fiskeriministeren.

E24

Børs Aksjelive Fondssveigeren Tips oss! Logg inn Vårtilbud Meny

Regjeringen vil gi mer bærekraftig vekst i lakseoppdrett

Regjeringen foreslår å åpne nye områder for oppdrettsnæringen, men med strengt miljøkrav. – Gir betydelige muligheter for å øke produksjonen, sier fiskeriministeren.

fiske-
helse

fiske-
velferd

???

villfisk

E24

Børs Aksjelive Fondssveigeren Tips oss! Logg inn Vårtilbud Meny

Regjeringen vil gi mer bærekraftig vekst i lakseoppdrett

Regjeringen foreslår å åpne nye områder for oppdrettsnæringen, men med strengt miljøkrav. – Gir betydelige muligheter for å øke produksjonen, sier fiskeriministeren.

fiske-
helse

fiske-
velferd

???

villfisk

“.....investments
enabled by favourable
incentive schemes”

E24 |

Børs Aksjelive Fondssveigeren Tips oss! Logg inn Vårtilbud Meny

Regjeringen vil gi mer bærekraftig vekst i lakseoppdrett

Regjeringen foreslår å åpne nye områder for oppdrettsnæringen, men med strengte miljøkrav. – Gir betydelige muligheter for å øke produksjonen, sier fiskeriministeren.

fiske-
helse

fiske-
velferd

???

villfisk

“.....investments
enabled by favourable
incentive schemes”

Har vi tilsvarende incentiver
som stimulerer til god
fiskehelse og fiskevelferd ?

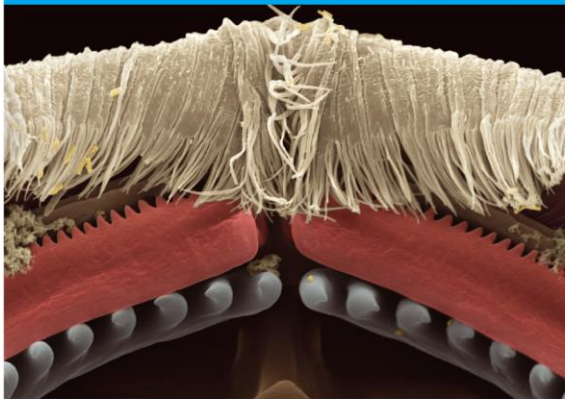
Munnen til en lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) forstørret 300 ganger. Bildet er tatt med skanning elektronmikroskop og fargelagt. Foto: Jannicke Wiik-Nielsen

Munnen til en lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) forstørret 300 ganger. Bildet er tatt med skanning elektronmikroskop og fargelagt. Foto: Jannicke Wiik-Nielsen

- Årsrapport siden tidlig på 2000-tallet
- Påpekt samme sykdomsbilde i tilsvarende periode
- De fleste sykdommene er klassiske produksjonssykdommer («livsstilsykdommer»)

Fiskehelserapporten 2021

Munnen til en lakselus (*Lepeophtheirus salmonis*) forstørret 300 ganger. Bildet er tatt med skanning elektronmikroskop og fargelagt. Foto: Jannicke Wiik-Nielsen

- Årlig utgave i snart 20 år
- Påpekt samme sykdomsbilde i tilsvarende periode
- De fleste sykdommene er klassiske produksjonssykdommer («livsstilsykdommer»)

Hvor er de kraftige og tydelige stemmene som skal ivareta fiskens helse- og velferd

Har vi medisin til dette «livsstilproblemet» ?

Hva er medisin til dette «livsstilproblemet» ?

JA – men det trengs samarbeid, involvering og god rolleforståelse

- Produsenter:
  - Gode og dårlige dyreeiere produserer samme produkt; **Norsk Laks**

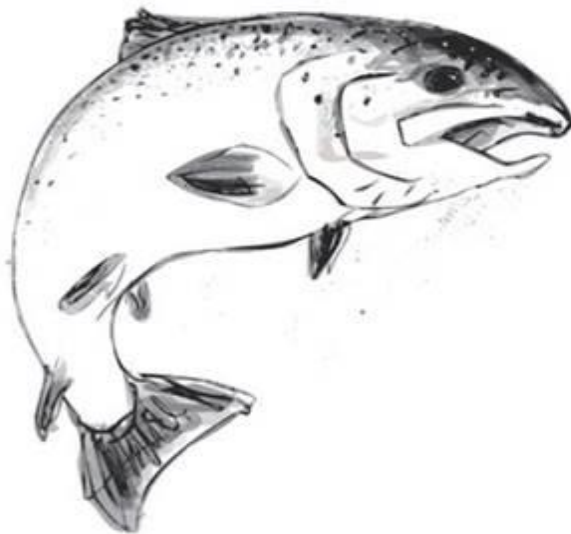

- **Produsenter:**
  - Gode og dårlige dyreeiere produserer samme produkt; **Norsk Laks**
- **Myndigheter:**
  - Legger nivået for helse og velferd (incentiver vs intensjoner)
  - Helse- velferdsriterier må defineres og følges opp i sterkere grad
  - Ordlyd i og utøvelse av regelverk
  - Akvakulturregelverket må tilpasses moderne husdyrhold

- **Produsenter:**
  - Gode og dårlige dyreeiere produserer samme produkt; **Norsk Laks**
- **Myndigheter:**
  - Legger nivået for helse og velferd og bestemmer bruken av fagkompetanse fra støtteinstitusjonene (og andre)
  - Ordlyd og utøvelse av regelverk
  - Helsefaglige krav må defineres og følges opp i sterkere grad
  - Akvakulturregelverket må tilpasses moderne husdyrhold
- **Veterinærinstituttet**
  - Aktivt inn tidlig i prosesser - bedre effekt enn bare høringssvar
  - Prosjektsamarbeid som sikrer at myndighetene får de svar de trenger
  - **Oppfordre til at det settes ned en tverrfaglig gruppe som ser på kunnskapsgrunnlaget, kriterier og kunnskapshull vi har innen helse og velferd**

**UTEN HELSE
— INGEN VEKST!**